

Ерфан Є. А.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Ужгородського національного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7342-6174>

Заяць М. Т.

аспірант кафедри міжнародних економічних відносин

Ужгородського національного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0120-6284>

Erfan Yeva

PhD in Economics,

Associate Professor of the Department of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Zayats Marharyta

Graduate Student of the Department of International Economic Relations

Uzhhorod National University

РЕАЛІЗАЦІЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В РОЗРІЗІ ІНСТИТУЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ

Анотація. У статті проаналізовано сутність інституційних механізмів транскордонного співробітництва, наголошено на необхідності вдосконалення і гармонізації вітчизняного інституційного забезпечення з аналогічними чинниками в країнах ЄС. Відзначено, що інституційні механізми впроваджуються через державну регіональну політику, яка являє собою сукупність організаційних, правових та економічних заходів, які здійснює держава у сфері регіонального розвитку країни, ураховуючи поточний соціально-економічний стан регіонів та стратегічні завдання загалом. Сутність інституційного механізму як елемента державного управління розглядається через систему інститутів, організацій та закладів із різним рівнем і статусом, що забезпечують реалізацію державної політики у конкретній галузі. Зазначено, що серед різновидів інституційних форм розвитку транскордонних регіонів основними є єврорегіони, транскордонні партнерства, транскордонні кластери, Європейські угруповання територіального співробітництва, а також промислові зони та технопарки. Указано, що однією з причин неоднорідності розвитку прикордонних територій є недостатній рівень інституційно-організаційного забезпечення. Зауважено, що неефективне використання європейських інституційних механізмів розвитку транскордонного співробітництва зумовлює необхідність їх дослідження та оцінки дій із позицій інституціональної теорії.

Ключові слова: інституційні механізми, транскордонне співробітництво, євроінтеграція, єврорегіон, інституціоналізація транскордонного простору.

Вступ та постановка проблеми. В умовах розширення Європейського Союзу Україна вибрала шлях до інтеграції у спільноту європейських держав, що підтверджено відповідними договорами, відображено в законах України та інших правових нормативних документах. Одним із важливих елементів державної політики у забезпеченні зростання економічного росту держави і поступового наближення до стандартів Європейського Союзу (ЄС) є транскордонне співробітництво (ТКС), яке займає важливе місце серед пріоритетів економічного поступу прикордонних регіонів України. У зв'язку із цим держава застосовує різнопланові фінансові механізми транскордонної співпраці. Для стабільного розвитку ТКС необхідна гармонізація вітчизняного законодавства з правовим полем ЄС, але сьогодні наявна в Україні недосконалість інституційних механізмів реалізації ТКС призводить до невідповідності державної політики інтересам громадян прикордонних регіонів, що, своєю чергою, генерує потужний відтік трудових ресурсів за межі кордону. Недостатній рівень інституціоналізації транскордонного простору між Україною та ЄС є однією з причин, яка гальмує як розвиток транскордонного співробітництва, так і євроінтеграційні процеси. Тому актуальними є дослідження інституційного забезпечення співпраці єврорегіонів і аналіз державної підтримки ТКС з урахуванням особливос-

тей регіонального розвитку, що, своєю чергою повинно активізувати міжнародне співробітництво прикордонних регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми інституційного та інституційно-правового забезпечення ТКС українських регіонів досліджували: В.В. Борщевський, З.С. Варналій, В.В. Гоблик, Я.А. Жаліло, В.В. Засадко, Ю.М. Конюхов, Н.А. Мікула, В.В. Химинець та ін. Одними з перших на інституційні засади та організаційні механізми політики регіонального розвитку вказали В.В. Борщевський, З.С. Варналій та Н.А. Мікула. В.В. Борщевський зупиняється на проблематиці недосконалості інституційного забезпечення ТКС, яке призводить до виникнення інституційних пасток, котрі гальмують розвиток транскордонного співробітництва між Україною та ЄС [1]. З.С. Варналій акцентує увагу на незавершеності інституційного забезпечення ТКС і вказує на основні проблеми в реалізації, серед яких зустрічається як практика несумлінного виконання чинних законів і державних програм, так і різне розуміння окремих нормативних положень міністерствами, відомствами та місцевими органами державної влади, збереження практики надмірного адміністративного впливу на регіональний розвиток, на його транскордонний складник, практична відсутність уваги до таких форм сприяння ТКС, як права, органі-

заційна, інформаційно-аналітична, методична, маркетингова та ін. [2]. В.В. Гоблик пояснює низьку ефективність єврорегіонів, до складу яких входять прикордонні території України, імітацією прагнення поширювати у прикордонних регіонах України інституційно-правові стандарти Європейського Співтовариства [3]. У працях Н.А. Мікули вказано, що неефективне використання відомих у Європі організаційно-економічних механізмів розвитку транскордонного співробітництва зумовлює необхідність їх дослідження та оцінки дій із позицій інституціональної теорії, яка визначає економічний механізм як сукупність множин варіантів поведінки суб'єктів економічних відносин, їхніх форм та методів господарювання [7]. В.В. Химинцем із метою координації та оптимізації процесів ТКС в Україні запропоновано впроваджувати новітні підходи задля взаємоузгодження проблем та цілей розвитку єврорегіонів, імплементувати програми регіональних стратегій, щоб посилити конкурентоспроможність та ініціативність територіальних громад у рамках міжрегіонального співробітництва, залучити науково-експертний потенціал університетів і науково-дослідних установ до розширення транскордонної взаємодії [8].

Метою роботи є виявлення проблем інституційного забезпечення транскордонного співробітництва України з країнами ЄС, обґрунтування необхідності поліпшення інституційних механізмів для реалізації ТКС, формулювання і розроблення шляхів підвищення рівня інституціоналізації транскордонного простору між Україною та Європейським Союзом.

Результати дослідження. У євроінтеграційних прагненнях України транскордонне співробітництво відіграє важливу роль, виступаючи складовою частиною міжнародних відносин на міждержавному, міжрегіональному і місцевому рівнях, забезпечуючи формування зв'язків і договірних відносин між громадами із різних боків кордону. Співпраця ТКС здійснюється в межах єврорегіонів. В.В. Гоблик відзначає, що основними інституційними формами розвитку транскордонних регіонів, які ґрунтуються на сучасних пріоритетах регіональної політики ЄС, виступають єврорегіони, транскордонні кластери, Європейські угруповання територіального співробітництва, транскордонні партнерства, а також транскордонні промислові зони та парки [3]. Сьогодні ТКС є невід'ємним структурним компонентом державної регіональної політики України, і для забезпечення його сталого розвитку необхідно гармонізувати національне законодавство України із законодавством ЄС. У сучасних умовах практична реалізація проєктів ТКС України часто виявляється малоефективною, що зумовлено адміністративними перешкодами та недоліками інституційного забезпечення ТКС.

В.В. Борщевський відзначає, що на сучасному етапі транскордонне співробітництво України з ЄС орієнтується на вирішення здебільшого короткотермінових завдань. Зокрема, воно забезпечує адаптацію мешканців прикордонних з ЄС регіонів держави до умов Угоди про асоціацію з ЄС у площині формування локального підприємницького середовища, яке більшою мірою можна назвати квазіпідприємницьким, та площині розвитку прикордонної інфраструктури та інституційного середовища прикордонних з ЄС регіонів. Проте в довгостроковій перспективі більшість описаних інституційних форм транскордонної співпраці між Україною та ЄС має деструктивний характер, що надає їм відвертих ознак інституційної пастки [1]. Така тенденція призводить до звуження можливостей економічного росту прикордонних Українських територій. Я.А. Жаліло акцентує увагу на задіянні інституційних

механізмів активації синергії транскордонної співпраці на кордоні Україна – ЄС [4]. В.В. Засадко вказує на важливість наявності якісної інституційної платформи розвитку ТКС, яка передбачає інтеграцію прикордонних територій у всіх сферах суспільного життя [5]. Дослідник Ю. Конюхов вважає, що першочерговою необхідністю має бути розвиток інституційної інфраструктури інвестиційного та інноваційного процесів. Для подолання дисбалансу розвитку територій з української боку порівняно з країнами – членами ЄС і унеможливлення потрапити до інституційної пастки слід стимулювати розвиток і розповсюдження транскордонних інноваційних кластерів, технопарків, бізнес-інкубаторів, тим самим підтримуючи на високому рівні транскордонне міжсекторне співробітництво [6].

Таким чином, бачимо, що основними інституційними перешкодами, які гальмують ТКС, є:

1. Централізація владних повноважень і практика адміністративного впливу на регіональний розвиток, зокрема на його транскордонний складник. Державні органи влади центрального рівня, зокрема міністерства та відомства, у своїй нормотворчій діяльності об'єктивно не враховують ті проблеми та реальні процеси, які відбуваються у ТКС українських регіонів.

2. Заходи з питань міжрегіонального співробітництва розглядаються як сфера виключної компетенції держави і не делегуються органам місцевого самоврядування. При цьому присутнє неоднакове розуміння окремих нормативних положень як міністерствами та відомствами, так і місцевими органами державної влади, а регуляторні функції, пов'язані з розвитком сфери ТКС, між різними органами державної влади неузгоджені.

3. Відсутність критеріїв оцінки ефективності ТКС і нечіткість виписаного механізму виділення та використання фінансових асигнувань на розвиток ТКС, що порушує системність під час формування його нормативно-правового забезпечення і не дає змоги підпорядкувати законодавчі акти досягненню єдиної стратегічної мети.

4. Недостатня увага приділяється таким формам сприяння ТКС, як правова, організаційна, інформаційно-аналітична, методична, маркетингова тощо. Це призводить до виникнення інституційних пасток [1; 3].

5. Самоврядні організації як елемент інституційного забезпечення системи ТКС розвинуті слабо, або відсутні. Більшість громадян або не об'єднані в такі організації або не розраховують на серйозне сприяння з їхнього боку, вони позбавлені відповідних адміністративних і фінансових важелів впливу, а громадські організації працюють, насамперед, у режимі підрядників донорських організацій із виконання відповідних транскордонних проєктів, виконуючи скоріше квазіпідприємницьку функцію, ніж роль самоврядних інституцій [2].

6. Реалізація територіальної реформи із децентралізації на практиці показала, що в багатьох об'єднаних громадах до управління громадами потрапила велика кількість осіб без відповідної освіти зі своїм специфічним баченням розвитку ТКС. Своєю чергою, це часто суперечить інтересам громад.

7. Дисбаланс повноважень органів місцевого самоврядування різних країн, які беруть участь у транскордонному співробітництві по різні боки кордону.

Уважаємо, що для подолання перешкод інституційного характеру необхідно рухатися в напрямі:

1. Удосконалення загальнодержавного та місцевого інституційного середовища для розвитку ТКС як перспективного інструмента розвитку прикордонних територій.

2. Запровадження навчально-освітніх проєктів, що реалізуються в рамках політики сусідства ЄС і передбача-

ють підвищення кваліфікації управлінських кадрів органів місцевого самоврядування та малих підприємницьких структур у прикордонних регіонах, здобуття нових, затребуваних на ринку спеціальностей для мешканців прикордонних громад. Підготовка спеціалістів вищими навчальними закладами із транскордонного співробітництва.

3. Конструктивно розвивати систему постійних партнерських відносин і ділових комунікацій між владою, бізнесом і громадськістю з метою своєчасного виявлення проблем, які створюють деструктивний вплив на поглиблення ТКС прикордонних регіонів. Визначити ключові принципи для розроблення і реалізації економічних моделей із питань транскордонного співробітництва для синергії й об'єднання зусиль представників державного та приватного секторів.

4. Створити систему інформаційно-статистичного забезпечення проєктної діяльності у межах ТКС, наприклад через контактні пункти, для надання більш якісних послуг громадянам у транскордонному вимірі, у тому числі в правовій, організаційній, інформаційній, науково-аналітичній, статистичній, методичній, маркетинговій та консалтинговій сферах забезпечення ТКС.

5. Органам місцевого самоврядування прикордонних територіальних громад під час формування своєї стратегії розвитку ТКС слід керуватися Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 рр. [12] і Державною програмою розвитку транскордонного співробітництва на 2021–2027 рр. [13].

6. Займаючи особливе місце в Карпатському євро регіоні, межуючи з чотирма країнами – членами Європейського Союзу, Закарпатська область відстає від багатьох областей України в євроінтеграційному поступі і займає тільки 17-е місце серед регіонів країни [15]. У зв'язку із цим органам місцевого самоврядування Закарпатської області слід активніше долучатися до розвитку ТКС і керуватися Регіональною стратегією розвитку Закарпатської області на 2021–2027 рр. [14].

У Закарпатській області впродовж тривалого часу інституційний вимір ТКС постійно розширюється і зміцнюється. Можна виділити такі інституційні рівні ТКС із прикордонними та більш віддаленими регіонами країн ЄС – Угорщиною, Словаччиною, Польщею, Румунією:

1) міжрегіональний рівень (ОДА і облрада, РДА і райради та їхні підрозділи і структури); 2) міжмуніципальний рівень (міські, селищні і сільські ради та їхні асоціації, бюджетні організації та установи); 3) державні установи і організації (у т. ч. університети та інші освітні заклади, наукові і культурно-освітні організації, установи та ін.); 4) недержавні організації (громадські організації різного спрямування, благодійні фонди та ін.); 5) господарюючі суб'єкти (підприємства і підприємці та їхні об'єднання).

Характерною особливістю ТКС у регіоні стало й те, що фактично на всіх інституційних рівнях з'явилися організації, які на постійній основі здійснюють проєктну чи ініціативну діяльність, пов'язану з проблематикою ТКС, а частина з них серед засновників мають ще й зарубіжних партнерів: «Агентство регіонального розвитку і прикордонного співробітництва «Закарпаття», засноване облрадою, та ще низка агенцій розвитку, таких як: 1) Агентство

сприяння сталому регіональному розвитку Закарпаття FORZA; 2) Ужгородська філія Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД); 3) Міжнародна асоціація інституцій регіонального розвитку – МАІРР; 4) НДІ Центральної Європи (підрозділ УжНУ); 5) Міжнародний інститут людини і глобалістики «Ноосфера»; 6) Агентство місцевого розвитку та інформаційних ресурсів «Європоліс».

Ще однією відмінною інституційною особливістю ТКС Закарпаття стало утворення транскордонних мережевих об'єднань і асоціацій різного рівня:

1) Міжрегіональна асоціація «Карпатський євро регіон»; 2) Асоціація прикордонних муніципалітетів уздовж українсько-угорського кордону; 3) Асоціація університетів Карпатського регіону; 4) Міжнародна асоціація Ротарі-клубів Північно-Східних Карпат та інші мережеві об'єднання ТКС.

Висновки. Інституційні механізми реалізації ТКС сьогодні мають багато недоліків, які заважають розвитку основних інституційних форм розвитку регіонів, але котрі можуть бути усунуті шляхом підвищення рівня інституціоналізації транскордонного простору між Україною та ЄС. Удосконалення інституційних механізмів повинно сприяти покращенню ТКС і прискорювати вирівнювання показників економічного розвитку прикордонних регіонів України, зокрема Закарпатської області та сусідніх країн – членів Європейського Союзу. Покращення реалізації ТКС намічено в новій редакції Закону «Про транскордонне співробітництво» [10].

Подальші дослідження мають на меті вивчати механізми усунення старих перешкод і виявляти нові бар'єри, які виникатимуть на шляху реалізації інституційного забезпечення ТКС у світлі перебудови, пов'язаної з адміністративно-територіальною реформою. Вивчення нових викликів для ТКС в нових умовах і можливі способи їх усунення повинні ґрунтуватися на розширенні повноважень місцевих органів влади та місцевого самоврядування, наданні їм більшої свободи дій у залученні бюджетних коштів із метою вирішення спільних завдань та реалізації заходів, які є суміжними для обох сторін – учасниць прикордонних регіонів. На додачу тут повинна простежуватися значна зацікавленість громадських та неурядових організацій, вищих навчальних закладів та засобів масової інформації щодо впровадження цільових стратегічних проєктів із розвитку ТКС, налагодження міцних партнерських зв'язків, забезпечення з боку держави взаємного обміну досвідом та перевірки правових та інституційних процесів стосовно відповідності законодавчим критеріям, що реалізуються територіальними громадами або владою у ході здійснення транскордонної співпраці. Керуючись Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 рр. [12] і Державною програмою розвитку транскордонного співробітництва на 2021–2027 рр. [13], слід актуалізувати дослідження особливостей та механізмів державної підтримки співробітництва євро регіонів та інституційного забезпечення міжрегіональної співпраці в ЄС із метою використання європейського досвіду для поглиблення та активізації міжнародного співробітництва регіонів України в рамках транскордонного співробітництва.

Список використаних джерел:

1. Борщевський В.В., Куцаб-Бонк К. Інституційна пастка транскордонної дивергенції: причини формування та засоби усунення. *Регіональна економіка*. 2016. № 4. С. 108–117.
2. Варналій З.С., Білик Р.Р. Інституційні засади та організаційні механізми політики регіонального розвитку: завдання реформи європейського зразка. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 3(107). С. 3–11.
3. Гоблик В.В. Інституційно-організаційні форми співпраці в межах транскордонних регіонів Європейського Союзу. *Економіка та держава*. 2015. № 3. С. 11–14. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2015/4.pdf.

4. Жаліло Я.А. Інституційні механізми активації синергії транскордонної співпраці на кордоні Україна – ЄС. *Вісник УжНУ. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2021. Вип. 37. С. 43–49.
5. Мікула Н.А., Засадко В.В. Транскордонне співробітництво України в контексті євроінтеграції : монографія. Київ : НІСД, 2014. 316 с.
6. Конохов Ю.М. Інституціональний механізм реалізації регіональних економічних інтересів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 17. С. 42–47.
7. Мікула Н.А. Щодо підвищення ефективності організаційно-економічного забезпечення євро регіонального співробітництва України та ЄС. Аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1229/>.
8. Химинець В.В., Головка А.А., Мірус О.І. Транскордонне співробітництво як інструмент місцевого та регіонального розвитку : аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2021. 47 с.
9. Мікула Н.А. Організаційно-економічні механізми активізації транскордонного співробітництва західними регіонами України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. № 3. С. 172–180. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20143\(107\)/sep20143\(107\)_172_MikulaNA.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20143(107)/sep20143(107)_172_MikulaNA.pdf).
10. Проект нової редакції Закону про транскордонне співробітництво. URL: <https://www.minregion.gov.ua/press/news/minregion-rozrobu-v-proyekt-novoyi-redaktsiyi-zakonu-pro-transkordonne-spivrobitnytstvo/>.
11. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
12. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f3/40c/c1e/5f340cc1e0f9e216385973.doc>.
13. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2021–2027 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2021-%D0%BF#Text>.
14. Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на 2021–2027 pp. URL: <https://carpathia.gov.ua/storage/app/sites/21/Economics/201001-1840p.pdf>.
15. Євромапа-3. Рейтинг європейської інтеграції областей України. *Центр «Нова Європа»*. 2021. 105 с. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1137/113661/files/%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BF%D0%B0-3.pdf>.

References:

1. Borshchevskiy V.V., Kutsab-Bonk K. (2016) Instyutysiina pastka transkordonnoi dyverhentsii: prychny formuvannya ta zasoby usunennia [Institutional trap of transborder divergence: causes of formation and removal remedies]. *Rehionalna ekonomika – Regional economy*, vol. 4, pp. 108–117. (in Ukrainian)
2. Varnaliy Z.S., Bilyk R. (2014) Instyutysiini zasady ta orhanizatsiyni mekhanizmy polityky rehionalnoho rozvytku: zavdannya reform yevropeiskoho zrazka [Institutional backgrounds and organizational mechanisms of regional development policy: tasks of European example reforms]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy – Socio-economic problems of the current period of Ukraine*, issue 3 (107), pp. 3–11. (in Ukrainian)
3. Hoblyk V.V. (2015) Instyutysiino orhanizatsiyni formy spivpratsi v mezhakh transkordonnykh rehioniv Yevropeiskoho Soyuzu [Institutional and organizational forms of cooperation within cross-border regions of the European Union]. *Ekonomika ta derzhava – Economics and State*, vol. 3, pp. 11–14. Available at: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2015/4.pdf (in Ukrainian)
4. Zhalilo Ya.A. (2021) Instyutysiini mekhanizmy aktyvatsii synerhii transkordonnoi spivpratsi na kordoni Ukraina – YeS [Institutional mechanisms of activation of the synergy of cross-border cooperation at the border of Ukraine – the EU]. *Visnyk UzhNU, seriya: "Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo" – Bulletin of Uzhhorod National University, series "International economic relations and world economy"*, vol. 37, pp. 43–49. (in Ukrainian)
5. Mikula N.A., Zasadko V.V. (2014) Transkordonne spivrobitnytstvo Ukrainy v konteksti yevrointehratsii [Cross-border cooperation of Ukraine in the context of European integration]: monograph. Kyiv: National Institute for Strategic Studies, 316 p. (in Ukrainian)
6. Koniukhov Yu.M. (2015) Instyutysionalnyi mekhanizm realizatsii rehionalnykh ekonomichnykh interesiv [Institutional mechanism for implementing regional economic interests]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investment: Practice and Experience*, vol. 17, pp. 42–47. (in Ukrainian)
7. Mikula N.A. Shchodo pidvyshchennia efektyvnosti orhanizatsiino-ekonomichnoho zabezpechennia yevrorehionalnoho spivrobitnytstva Ukrainy ta YeS [Regarding an increase in the efficiency of organizational and economic provision of Euroregional cooperation between Ukraine and the EU]. Analytical note. Available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1229/> (in Ukrainian)
8. Khymynets V.V., Holovka A.A., Mirus O.I. (2021) Transkordonne spivrobitnytstvo yak instrument mistsevoho ta rehionalnoho rozvytku [Cross-border cooperation as a tool for local and regional development]: Analytical report. Kyiv: National Institute for Strategic Studies, 47 p.
9. Mikula N.A. (2014) Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizmy aktyvizatsii transkordonnoho spivrobitnytstva zakhidnyimi rehionamy Ukrainy [Organizational and economic mechanisms of cross-border cooperation's activation by means of Western regions of Ukraine]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy – Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*, vol. 3, pp. 172–180. Available at: [http://ird.gov.ua/sep/sep20143\(107\)/sep20143\(107\)_172_MikulaNA.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20143(107)/sep20143(107)_172_MikulaNA.pdf) (in Ukrainian)
10. Proekt novoi redaktsii "Zakonu pro transkordonne spivrobitnytstvo" [Project of the new edition «Law on Cross-Border Cooperation»]. Available at: <https://www.minregion.gov.ua/press/news/minregion-rozrobu-v-proyekt-novoyi-redaktsiyi-zakonu-pro-transkordonne-spivrobitnytstvo/> (in Ukrainian)
11. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soyuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony [The Association Agreement between Ukraine and the European Union, on the one hand, the European Community of Atomic Energy and Member States, on the other hand]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (accessed 02 July 2021)
12. Derzhavna stratehiya rehionalnoho rozvytku na 2021–2027 roky [The State Strategy of Regional Development for 2021-2027]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f3/40c/c1e/5f340cc1e0f9e216385973.doc>

13. Derzhavna prohrama rozvytku transkordonnoho spivrobitnytstva na 2021–2027 roky [The State Program for the Development of Cross-Border Cooperation for 2021–2027]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2021-%D0%BF#Text>
14. Rehionalna stratehiya rozvytku Zakarpatskoi oblasti na 2021–2027 rr. [Regional Strategy of the Development of the Transcarpathian region for 2021–2027]. Available at: <https://carpathia.gov.ua/storage/app/sites/21/Economics/2010011840p.pdf>
15. Yevromapa 3. Reitynh yevropeiskoi intehratsii oblastei Ukrainy. Tsentr “Nova Yevropa”, 2021. 105 p. [Rating of European integration of Ukraine’s regions. Centre “New Europe”]. Available at: <https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1137/113661/files/%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BF%D0%B0-3.pdf>

IMPLEMENTATION OF CROSS-BORDER COOPERATION IN THE CONTEXT OF INSTITUTIONAL MECHANISMS

Summary. In the article the essence of institutional mechanisms of cross-border cooperation has been analyzed, the necessity of improvement and harmonization of domestic institutional ensuring with similar factors in the European Union countries has been emphasized. It is noted that state regional policy represents a complex of organizational, legal and economic measures that are being carried out by the state in the field of country’s regional development, taking into consideration current socio-economic conditions of the regions and strategic tasks as a whole. The main point of institutional mechanism as an element of public administration is considered through the system of institutions, organizations and establishments with different level and status which ensure state policy implementation in a certain sphere. It has been mentioned that among varieties of institutional forms of the development of cross-border regions the principal ones are: Euroregions, cross-border partnerships, cross-border clusters, European communities of territorial cooperation, as well as industrial zones and technoparks. Taking into account the imperfection of institutional mechanisms for the implementation of transborder cooperation it is necessary to adapt national legislation of Ukraine to the EU law standards and create relevant legislative acts that will encourage the performance of requirements of a single domestic market of the EU and the gradual approximation of Ukraine to a holistic European economic space for a sustainable TBC development. It is pointed out that one of the reasons connected with heterogeneity of boundary territories’ development is insufficient level of institutional and organizational ensuring. It has been noticed that non-effective application of European institutional mechanisms of cross-border cooperation stipulates a necessity of their investigation and operation’s assessment in view of institutional theory.

Key words: institutional mechanisms, cross-border cooperation, European integration, euroregion, institutionalization of cross-border space.